

МАТЕРІАЛИ IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

- електронних послуг «Портал Дія»: Спільний наказ Міністерства цифрової трансформації України та Державної судової адміністрації України від 19.04.2021 р. № 56/126. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-21#Text>.
7. Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії між Державною судовою адміністрацією України та Міністерством розвитку громад та територій України: Спільний наказ Державної судової адміністрації України та Міністерства розвитку громад та територій України від 22.12.2022 р. № 480/269. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N_480_22.
 8. Про затвердження Плану заходів комплексної системи захисту інформації інформаційно-телекомунікаційної системи місцевих та апеляційних судів: Наказ Державної судової адміністрації України від 21.10.2011 р. № 156. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/nakazy_2024_perelik.
 9. Про затвердження Плану заходів щодо побудови та впровадження комплексної системи захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності в Державній судовій адміністрації України, територіальних управліннях Державної судової адміністрації України, місцевих та апеляційних судах загальної юрисдикції на 2014-2016 роки: Наказ Державної судової адміністрації України від 23.01.2014 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014750-14#Text>.
 10. Про визначення структурного підрозділу відповідального за організацію доступу до публічної інформації: Наказ Державної судової адміністрації України від 29.04.2011 р. № 92. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N922011>.
 11. Про затвердження Порядку розгляду звернень громадян та запитів на публічну інформацію: Наказ Державної судової адміністрації України від 22.11.2019 р. № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0173750-21#Text>.
 12. Про затвердження положень, що регулюють питання доступу до публічної інформації та звернень громадян: Наказ ДСА України від 24.05.2021 р. № 173. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0173750-21#Text>.

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Світлана ОБРУСНА,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри державно-правових дисциплін

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Аліна ГВОЗДИК,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 081 «Право»

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Адміністративне судочинство в умовах воєнного стану є важливою складовою дотримання та збереження правопорядку, забезпечення правосуддя, своєчасного вирішення спорів у сфері публічно-правових правовідносин.

Ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» гарантовано безперервність функціонування судової гілки влади, при цьому в ст. 26 вказаного закону зафіксовано основні положення щодо здійснення судочинства в період воєнного стану, а саме: суди повинні діяти виключно на підставі та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України; правосуддя на території, де введено воєнний стан, здійснюється лише судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається; створення надзвичайних та особливих судів не допускається; забороняється скорочувати чи прискорювати будь-які форми судочинства; у тому випадку, коли суди, розміщені на території, де введено воєнний стан, об'єктивно не можуть здійснювати правосуддя; за допомогою закону України може бути змінена територіальна підсудність судових справ чи змінено місцезнаходження судів [1]. Ці положення підкреслюють важливість дотримання принципу верховенства права навіть у кризових умовах.

Однак реалії війни суттєво впливають на практичну реалізацію цих норм. У зонах активних бойових дій або тимчасової окупації частина судів вимушено припинила діяльність. Водночас на звільнених територіях проводяться активні заходи з відновлення роботи судів, що дозволяє забезпечити доступ громадян до правосуддя.

Перспективами розвитку адміністративного судочинства в умовах воєнного стану є запровадження його електронної форми, розвиток цифрових інструментів подання документів, проведення дистанційних засідань, збереження судових матеріалів в електронному форматі тощо.

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС) є ключовою інфраструктурою для реалізації цифровізації судової сфери. Вона забезпечує централізовану платформу для зберігання та обробки всіх судових справ, що дозволяє судовим органам ефективніше здійснювати свою діяльність, а громадянам – отримувати послуги швидше та без додаткових витрат. Функціонування підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС в умовах сьогодення є важливим, оскільки КАС України дозволяє подавати позови чотирма способами: особа має змогу особисто подати паперові документи до канцелярії суду, надіслати паперові документи поштою, направити документи в електронному вигляді на офіційну електронну адресу суду, а також через розміщення документів у підсистемі «Електронний суд» [2, с. 211].

Подальший розвиток електронного суду надає громадянам додаткові переваги, оскільки дозволяє подавати позови, отримувати документи та звертатися до суду без необхідності особистого відвідування установ. Всі ці дії можуть бути виконані дистанційно, що значно адаптує доступ до правосуддя, робить процес більш прозорим і зручним для користувачів.

Громадяни також отримують можливість відстежувати хід розгляду своєї справи, отримувати автоматичні сповіщення про зміни в процесі та швидше реагувати на будь-які вимоги суду, що значно знижує ймовірність затримок або непорозумінь.

Мінцифри з партнерами долучилося до розробки системи, провело ІТ-аудит та з'ясувало, що потрібно оновити для більш ефективної роботи е-суду. Після функціонального аудиту планується запуснути оновлені сервіси для громадян.

Завдяки трансформації електронного суду українці зможуть: звертатися до суду онлайн у зручний час 24/7; отримувати судові рішення в електронній формі; подавати докази; сплачувати штрафи, вносити та повертати судові збори та застави; подавати процесуальні документи та повідомляти про події, ознайомлюватися з матеріалами електронної судової справи; переглядати відкриті дані та реєстри; аналізувати судову практику й ефективність роботи судів. В е-суді вже доступні електронний кабінет, можливість відеоконференцій та документообігу онлайн [3].

У зв'язку зі збільшенням правопорушень і нестабільною ситуацією в країні, спричиненою російською агресією проти України, особливої актуальності набуває проведення судових засідань в режимі відеоконференції.

Згідно зі статтею 11 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» передбачено, що учасникам судового процесу на підставі судового рішення забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення про проведення відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення.

Також учасники справи беруть участь у судовому засіданні з використанням власних технічних засобів та засобів електронної ідентифікації, що мають високий рівень довіри. Ризики технічної неможливості участі у відеоконференції поза межами приміщення суду, переривання зв'язку тощо несе учасник справи, який подав відповідну заяву [4].

Певні особливості застосовуються до свідка, перекладача, спеціаліста, експерта які беруть участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно в приміщенні суду. Суд, в якому буде проводитися відеоконференція за участі вказаних учасників, визначається останніми самостійно у заяві про проведення судового засідання в режимі відеоконференції.

Можливості розвитку адміністративного судочинства спрямовані на забезпечення та гарантування належного судового захисту реалізації прав,

свобод та законних інтересів, виконання обов'язків в публічно-правових відносинах, ґрунтуючись на європейських цінностях, застосовуючи практику Європейського суду з прав людини, забезпечуючи розвиток електронного судочинства в Україні.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
2. Мілієнко О. А. Вплив воєнного стану на адміністративне судочинство України. Baltic Journal of Legal and Social Sciences. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/505/13419/28095-1?inline=1>.
3. Цифровізація судової сфери. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/tsyfrovizatsiia-sudovoi-sfery-pratsiuemo-nad-onovlenoiu-kontseptsiiu-e-sudu>.
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

**ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Анастасія КЛИМЕНКО,

*здобувачка вищої освіти факультету управління і безпеки населення,
група ПРС-21, Національного університету цивільного захисту України*

Науковий керівник: Вікторія ЧУБАНЬ,

кандидат економічних наук, доцент

Національного університету цивільного захисту України

Одним із розповсюджених зобов'язань у цивільному праві є прийняття спадщини. Після повномасштабного вторгнення російської армії у 2022 році внесено зміни до нормативно-правових актів, що регулюють усі сфери суспільних відносин. Відбулося й реформування цивільного права в аспекті прийняття спадщини після введення режиму воєнного стану. Запровадження в Україні воєнного стану, без сумніву, вплинуло на всі сфери суспільних відносин, включаючи спадкування. У цей період нагальними стають питання, які раніше мали лише теоретичне значення. Зокрема, війна та тимчасова окупація окремих територій України ворогом суттєво впливають на здійснення особами своїх прав у сфері спадкового права [1].

Основним нормативно-правовим актом, який регулює спадкове право та відносини цивільно-правового характеру, що виникають у процесі, є